

10, 11, 2. — नद्योर्विन्नतयोः प्रारु इन्द्रः 105, 4; vgl. übrigens die v. l. SV. 1, 3, 1, 4, 2. — b) Bez. des mit नदी beginnenden Verses im RV. 8, 58, 2 ÇAT. Br. 8, 6, 3. ÇĀṆKH. Ça. 12, 1, 10. — c) Fluss AK. 3, 4, 14, 60. H. 1090. MED. d. 6. सिन्धोर्नदस्य मक्तः MBH. 1, 3730. Häufig mit नदी verbunden: नदीर्नदीभिश्च 3, 1669. यथा नदीनदाः सर्वे सागरे याति संस्थितिम् M. 6, 90. R. 4, 23, 30. Suçr. 1, 169, 12. नदीनदम् MBH. 8, 4068. प्राक्छो-तसो नद्यः प्रत्यक्छोतसो नदा नर्मदा विनेत्याहुः MALLIN. zu Çiç. 4, 66. In comp. mit Zahlwörtern Vop. 6, 85. Am Ende eines adv. comp. नदीम् P. 5, 4, 110. Vop. 6, 68. — Nach H. an. 2, 227 bedeutet नद m. Geräusch (निन्द); Meer (स्रब्धि); See (ऋद); es ist aber im Texte ein Fehler zu vermuthen, um so mehr, da die gewöhnliche Bedeutung Fluss gar nicht erwähnt wird. — 2) f. नदी gaṇa पचादि zu P. 3, 1, 134. fluthendes Wasser, Fluss AK. 1, 2, 2, 29. TRIK. 1, 2, 29. H. 1079. MED. nom. pl. ved. नद्यस् und नदीस्, du. नद्या und नदी; नद्यस् = नदीभिस् P. 7, 1, 10, Sch. Vop. 26, 220. न मा गर्त्रयो मातृत्माः RV. 1, 158, 5. समानमूर्ध्व नद्यः पणति 2, 35, 3. 3, 33, 4. परिधिं नदीनाम् 6, 5, 46, 6. न पर्वता न नद्यो वरत वः 35, 7. प्रव्रजि चित्रयो माधर्मस्ति 7, 60, 7. यश्चो न निक्तो नदीषु 8, 2, 2. 9, 86, 8. 10, 28, 4. त्रिः सप्त स्रजा नद्यो मृत्पिपो वनस्पतीन्पर्वतान् 64, 8. AV. 3, 13, 1. 14, 1, 43. नद्यौ पारम् ÇAT. Br. 11, 1, 6. 9, 3, 1, 24. ĀÇV. GṚHJ. 1, 12, 14. 3, 4. M. 3, 9, 207. 4, 47, 77. N. 12, 53, 83. R. 1, 1, 30. Suçr. 1, 130, 11. RAGH. 3, 9. 12, 82. PAÑĀT. 79, 14, 15. Vgl. u. नद c und धुनि, धुनी. Am Ende eines adv. comp. नदि P. 5, 4, 110. — b) ein best. Metrum, 4 Mal ~~~~~, ~~~~~~ COLEBR. Misc. Ess. II, 161 (IX, 7). — c) in der Gramin. etn auf ई (wie नदी selbst) oder ऊ auslautendes Thema, wenn diese Vocale charakteristische Zeichen des weiblichen Geschlechts sind, P. 1, 4, 3; vgl. die folg. Sūtra, wo die Ausnahmen und Ergänzungen verzeichnet sind. 5, 4, 153. 6, 1, 173. 2, 109. 3, 44. 7, 1, 54. 80. नद्यु (wie eben) m. Getöse, Gebrüll, Geschrei KĀND. Up. 3, 13, 8. नदन (wie eben) adj. zur Erkl. von नद NIR. 3, 2. नदनीपति (नद-नदी + पति) f. der Fürst der männlich und weiblich gedachten Flüsse; Beiw. des Sindhu HARIV. 12826. des Meeres R. 5, 18, 34. N. des Meeres MBH. 2, 751. R. 3, 39, 7. नदिनिम्न (wohl नदिनि, nom. act. von नद, + suff. मन् adj. summend, brummend: कृतो येषोषः क्रिमीणां कृतो नदिनिमोत AV. 5, 23, 8. नदनु (von नद) m. Getöse: यदा कृणोषि नदनुं समूहस्यादिपितेव ह्वयसे RV. 8, 21, 14. Nach NAIGH. 2, 17 ein संग्रामनामन्. नदनु UNĀDIS. 3, 52. Wolke UÉGVAL. Löwe ÇĀNDAM. im ÇKDR. नदनुर्मत् (von नदनु) adj. tosend: (इन्द्रः) तुविष्मतो नदनुमां श्लेष्मिणी RV. 6, 18, 2. नदरै von नद gaṇa यस्मादि zu P. 4, 2, 80. नदराज (नद + राज) m. der König der Flüsse, der Sindhu Çiç. 9, 30. नदील n. = भगाल, कपाल Scherbe: कुम्भो P. 6, 2, 137, Sch. नदि (von नद) m. etwa Rufer (nach SĀJ. = स्तुति): कस्मिन्ना पतथो जने को वा नदीनां सचो RV. 5, 74, 2. नदीकदम्ब (न + क) m. N. einer Staude, = मकाश्रावणिका, कदम्बपुष्पो RĀĠAN. im ÇKDR. नदीकात 1) m. (न + कात) der Geliebte der Flüsse: a) Meer. — b) Vitea Negundo. — c) Barringtonia acutangula Gaertn. — 2) f. का-

ता (die Geliebte der Flüsse) a) Eugenia Jambolana Lam. (जम्बू) TRIK. 3, 3, 162. H. an. 4, 110. 111. MED. I. 202. — b) Leea hirta Banks (काक-जङ्गल) H. an. MED. — c) Schlingpflanze (लता) H. an. नदीकाश्यप (न + का) m. N. pr. eines Zeitgenossen des ÇĀkja-muni LALIT. 3. Lot. de la b. l. 126. SCHIEFNER, Lebensb. 230 (20). 304 (74). BURN. Intr. 138, N. 3. HIOUEN-THSANG I, 437. नदीकुक्कुटिका (न, als loc. zu fassen, + कु) f. संज्ञायाम् P. 6, 3, 9, Sch. नदीकूलप्रिय (न - कूल + प्रिय) m. eine Rohrtart (Freund der Fluss-ufer), = जलवेतस ĠAṬĀDH. im ÇKDR. नदीज (न + ज) 1) adj. an Flüssen geboren, von einem Flusse herkommend; Beiw. von Pferden MBH. 7, 3898. 8, 200. R. 1, 6, 21 (24 GONN). An den beiden ersten Stellen kann das Wort wohl nicht so v. a. als vom Indus stammend bedeuten, da सैन्धव ausserdem erwähnt wird. — 2) m. a) der Sohn des Flusses, Bein. Bhīshma's MBH. 4, 1294. 5, 78. 5035. — b) N. verschiedener Pflanzen: Terminalia Arguna W. u. A. (vgl. मर्जुन und नदीमर्जु) RATNAM. im ÇKDR. eine Rohrtart, = पावनाल-शर; Barringtonia acutangula (किङ्कल) RĀĠAN. im ÇKDR. eine Kornart, = नदीनिष्पाव RĀĠAN. im ÇKDR. unter dem letzten Worte. — c) Antimon H. 1053. Suçr. 2, 340, 16. — 3) या f. Premna spinosa oder longifolia (अग्निमन्थ) RĀĠAN. — 4) n. Lotusblume WILS. नदीतर (न + तर) adj. über den Fluss setzend: प्लवानां नदीतराणां शकुनीनाम् KĀTH. ANUKR. in Ind. St. 3, 439, 8. In dem folgenden Worte das Setzen über den Fluss. नदीतरस्थान (न + स्थान) n. Landungsplatz BUṬIPR. im ÇKDR. Nach WILS. auch ०तरस्थल. नदीत (नदी + त) m. N. pr. eines Bodhisattva VJUTP. 22. नदीदाह (न + दाह) m. Flusszoll, Flussabgabe (im Lande der östlichen Völker) P. 6, 3, 10, Sch. नदीधर (न + धर) adj. den Fluss (die Gaṅgā) tragend, Beiwort ÇIVA's ÇIV. नदीन (नदी + इन) m. 1) Meer TRIK. 1, 2, 10. Varuṇa, der Gott des Meeres UTTARANAISHADHA im ÇKDR. — 2) N. pr. eines Sohnes des Saha-deva und Vaters des Ġajatsena HARIV. 1316. नदीनिष्पाव (न + नि) m. eine Kornart (कुटुनिष्पाव, कर्बुर, नदीज) RĀĠAN. im ÇKDR. नदीपङ्क (न + पङ्क) m. n. ein morastiges Flussufer R. 3, 37, 5. नदीपति (न + पति) m. Herr der fließenden Wasser VS. 24, 34. Beiw. des Meeres R. 3, 39, 39. 6, 1, 44. N. des Meeres 5, 32, 41. 6, 112, 64. Auch übertr. auf Meerwasser ÇAT. Br. 5, 3, 4, 10. KĀTJ. Ça. 15, 4, 30. नदीपूर (न + पूर) m. ein aus seinem Bett getretener Fluss AMAR. 62. नदीभव (न + भ) n. Flussssalz H. 941. नदीमातृक (न + मातृ) adj. durch Flüsse genährt, mit Flüssen versehen (von einem Lande) AK. 2, 1, 12. H. 935. VJUTP. 128. Davon nom. abstr. ०ता f. KULL. zu M. 7, 212. — Vgl. देवमातृक. नदीमुख (न + मुख) 1) n. Flussmündung MBH. 8, 2684. RAGH. 17, 54. — 2) eine Getreideart: इन्द्रकप्टैर्वर्तयति धान्यैरेव च नदीमुखिः MBH. 2, 1834; vgl. नन्दिमुख und नन्दिमुख. नदीवङ्क (न + वङ्क) m. Flussbiegung ÇĀNDAM. im ÇKDR.